

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 797 din data de 11.11.2020

Dosar nr: 340/2020

Petiția nr: 2845/15.05.2020

Petentă: Uniunea Civică a Tinerilor Romi din România - UCTRR

Reclamată:

Obiect: sunt reclamate mai multe glume facute la o emisiune tv în care au fost denigrate persoanele de etnie romă și imigranții

I. Numele, domiciliul și sediul părților

I. 1. Numele și adresa petentei

1. Uniunea Civică a Tinerilor Romi din România – UCTRR, loc. Cluj Napoca, str. Uliului nr. 6, jud. Cluj

I. 2. Numele și adresa părții reclamate

2.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Petenta reclamă mai multe glume facute de partea reclamată la o emisiune tv în care au fost denigrate persoanele de etnie romă și imigranții.

III. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

5. Părțile au fost citate cu respectarea măsurilor impuse de starea de alertă, prin comunicarea unor adrese în care se preciza posibilitatea părților de a-și exprima acordul în sensul trimiterii punctelor de vedere în scris, iar părții reclamate i-a fost comunicat un exemplar al petiției în vederea posibilității formulării apărărilor.

6. Părțile nu au depus la dosar niciun punct de vedere.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei

7. Prin petiția înregistrată la CNCD cu **nr. 2845/15.05.2020** (filele 1-7 din dosar) petenta arată următoarele aspecte relevante:

- în data de 09.05.2020, în cadrul emisiunii iUmor, pe postul de televiziune Antena 1, partea reclamată, cunoscută public sub numele de scenă , a lansat o serie de “glume” deosebit de rasiste și jignitoare la adresa unor artiști cunoscuți din România;

- astfel, pe artista a prezentat-o ca fiind “Bona” și a făcut glume cu substrat rasist referitor la apartenența etnică a , în sensul în care a făcut trimitere la ocupația de bonă raportat la apartenența acesteia la comunitatea filipineză; totodată a ridiculizat modalitatea dificilă a artistei de a vorbi limba română și a menționat că aceasta ar fi venit în România să ia premiile artiștilor, o glumă cu tentă rasistă raportat la ideea că imigranții iau locurile de muncă ale cetățenilor români;

- partea reclamată a mai făcut “glume” rasiste despre mai mulți artiști români percepuți/asumați ca fiind de etnie romă (, ,) pe care i-a prezentat ca fiind imigranți și despre care a menționat că ar fi bine primiți de poporul român, sugerând astfel caracterul alogen al acestora și, prin extensie, al comunității rome;

- cu referire la artista () partea reclamată a afirmat că prietenul acesteia ar umbla “cu cioara vopsită”, utilizarea termenului de “cioară” fiind un apelativ deosebit de rasist la adresa romilor, apelativ frecvent utilizat în mediile de extremă dreapta;

- această serie de “glume” având conotații rasiste/xenofobe evidente și grave este de natură să promoveze o imagine ostilă, intimidantă și ofensatoare la adresa romilor și la adresa imigranților în România. Atmosfera promovată de partea reclamată în cadrul respectivei emisiuni a condus la încălcarea gravă a demnității umane;

- situația este cu atât mai gravă cu cât sunt vizate încălcări ale legislației antidiscriminare în baza mai multor criterii, în speță criteriul etnic (în cazul comunității rome) și cel al cetățeniei (în cazul comunității imigrante), motiv pentru care petenta solicită reținerea circumstanței agravante.

Sușținerile părții reclamate -

V. Motivele de fapt și de drept

8. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra afirmațiilor făcute, în contextul unui monologul de tip roast, de către , cunoscută public sub numele de scenă , afirmații făcute în data de 09.05.2020 la postul de televiziune Antena 1, în cadrul emisiunii de divertisment iUmor, afirmații cu referitoare la artista , , , , precum și la artista

9. Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (în continuare O.G. nr. 137/2000) la art. 2 alin. 1 prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

10. În drept, în soluționarea prezentei sesizări, apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;

- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

11. Colegiul director constată că nu s-a invocat excepția necompetenței materiale a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Analiza jurisprudenței relevă faptul că CNCD, în situații similare, a invocat excepția necompetenței materiale și a indicat Consiliul

Național al Audiovizualului competent asupra soluționării cazului. Sunt relevante: Hotărârea 252/22.04.2008 ce a avut ca obiect un promo al grupului Vacanța Mare difuzat la postul Kanal D, Hotărârea 420/08.07.2008 ce a avut ca obiect prezentarea tendențioasă și discriminatorie a unor aspecte culturale a minorității rome prin stereotipuri negative despre romi în cadrul emisiunii Divertis Mall difuzată de postul Antena 1, Hotărârea 545/12.11.2009 ce a avut ca obiect un interviu realizat de către grupul Vacanța Mare, difuzat de postul Kanal D, Hotărârea 252/22.06.2011 ce a avut ca obiect postarea unor bancuri pe site-ul Gold FM.

12. De asemenea, Colegiul director constată că nu a fost invocată nici excepția lipsei calității procesuale a petentei. Articolul 28 din OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare prevede următoarele:

”(1) Organizațiile neguvernamentale care au ca scop protecția drepturilor omului sau care au interes legitim în combaterea discriminării au calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate și aduce atingere unei comunități sau unui grup de persoane.

(2) Organizațiile prevăzute la alin. (1) au calitate procesuală activă și în cazul în care discriminarea aduce atingere unei persoane fizice, la cererea acesteia din urmă.”

13. Constatăm că nu suntem nici în situația prevăzută de alin. 1 deoarece în speța de față, așa cum arată inclusiv petenta în Sesizarea depusă la data de 15 mai 2020, presupusele fapte de discriminare se referă în mod exclusiv la persoane fizice, respectiv, , , și artista ().

14. Constatăm că nu ne aflăm nici în situația prevăzută de alin. 2 având în vedere că la dosarul cauzei nu s-a depus niciun document asumat de persoanele fizice sus-menționate, care să împuternicească petenta să le reprezinte în fața CNCD.

15. Chiar dacă nu au fost invocate excepțiile arătate, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la declarațiile părții reclamate. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

16. Declarațiile supuse analizei sunt un roast, făcute jucândi cauza, iar calitatea părții reclamate este de artistă, invitată la o emisiune TV.

17. Suntem în prezența unui comportament manifestat în public, o declarație în cadrul unei emisiuni TV.

18. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

19. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”.

Apreciem că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

20. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare, se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de genul acestora.

21. Protecția demnității unor persoane, pe criteriul apartenenței la o anumită minoritate națională, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios,

- or, un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de sexul acestora – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

22. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite).

Necesitatea ingerinței

23. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

24. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „*nevoi imperioase*” („*pressing social need*”).

25. Identificarea unei „*nevoi imperioase*”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „*nevoi imperioase*” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

26. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „*margină de apreciere*” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „*nevoi sociale presante*”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi *Handyside v. United Kingdom* par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

27. În scopul de a determina dacă respectiva declarație, obiect al prezentei sesizări, constituie element de incitare, Colegiul director va examina: obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, unde au fost făcute afirmațiile, respectiv calitatea părții reclamate. Aceste elemente de analiză sunt necesare în vederea stabilirii limitei libertății de exprimare în speța de față.

Obiectivul urmărit

28. Obiectivul urmărit este important: a dorit acesta să disemineze opinii legate de apartenența la o anumită naționalitate sau minoritate națională ori a urmărit doar crearea unei atmosfere amuzante având în vedere că au fost făcute în cadrul emisiunii iUmor difuzată de

postul de televiziune Antena 1. În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

29. Colegiul director apreciază că, în speță, afirmațiile părții reclamate au avut rolul de a distra publicul, rolul de a amuza, au fost afirmații făcute în glumă, jucândi cauza.

30. Nu se constată că acel comportament a avut caracter de propagandă sau instigare la ură pe criteriul etnic.

31. Nu se poate constata nici faptul că acel comportament a avut ca scop sau a vizat atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, umilitoare sau ofensatoare îndreptată împotriva unui grup de persoane – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

32. Așa cum se constata și în Hotărârea 252/22.06.2011, ce a avut ca obiect postarea unor bancuri pe site-ul Gold FM, *”raportat la obiectul petiției, respectiv publicarea pe site- ul oficial al reclamatului a unor bancuri vizând mai multe categorii de comunități, este de opinie că nu reprezintă în sine o faptă de discriminare potrivit definiției date de Dicționarul Explicativ al Limbii Române(DEX) „bancul este o scurtă anecdotă glumeață”, prin precizarea faptului că se atrage atenția celui care accesează site-ul că se află în prezența unui banc și citește astfel o anecdotă glumeață.”*

33. Libertatea de exprimare este prețioasă pentru orice persoană.

34. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se *”hrănește” din libertatea de exprimare”*.

35. Totuși, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit. O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul indicat de către petentă.

Contextul în care a avut loc fapta sesizată

36. În data de 09.05.2020, partea reclamată a avut un număr de stand-up comedy, un roast la postul de televiziune Antena 1, în cadrul emisiunii iUmor, iar în cadrul acestui număr de stand-up comedy a făcut afirmații referitoare la artista , , , , precum și la artista .

37. Este de esența acestei petiții analiza contextului în care au avut loc presupusele fapte de discriminare. iUmor este o emisiune de televiziune care este difuzată de postul Antena 1 și a debutat în aprilie 2016. Este program de televiziune de tip concurs reality television. Show-ul „iUmor” are ca scop descoperirea celui mai amuzant român, care se poate exprima prin momente de teatru, stand-up comedy, muzică, coregrafii amuzante sau șocante, circ și numere de magie.

38. Chiar de la începutul emisiunii se precizează *”Genul programului: divertisment, semn de avertizare: 12 (Următorul program este interzis copiilor sub 12 ani)”*.

39. Un alt element esențial al cauzei este că acela că afirmațiile au fost făcute în cadrul unui monolog calificat ca fiind un **roast**. Preluat după un model american, **roast**-ul se constituie prin glume făcute pe seama unor anumiți invitați sau chiar terți (prezenți, de față sau nu, fie chiar și imaginari), despre aspectul fizic, caracter, ticuri, acțiuni pe care ei le-au făcut în trecut și trebuie satirizate. Cu alte cuvinte, un individ, este subiectul unor glume răutăcioase adresate acestuia de către **”roasteri”**, cu scopul de a amuza audiența. **Roast**-urile sunt categorisite ca și comedie cu insulte, și sunt cunoscute în întreagă lume pentru vulgaritate, dar totuși, este considerată o onoare acțiunea de a fi **roast**-uit, mai ales când invitații sunt comedianți de rang superior.

40. Așadar, în prezenta speță, afirmațiile au fost de tip **roast** în cadrul emisiunii iUmor, caz în care este presupusă posibilitatea și capacitatea destinatarilor (prezenți sau nu) de a accepta

cu bună dispoziție această formă umoristică, amuzantă, în esență de considerare a respectivilor, fie și prin satirizarea unor caracteristici personale.

41. Este important de diferențiat și de conturat foarte bine contextul în care au avut loc presupusele fapte de discriminare. CNCD nu a mai fost chemat să se pronunțe până în prezent asupra unui monolog de tip **roast** ținut în cadrul unei emisiuni dedicate în mod exclusiv umorului. CNCD, conform jurisprudenței, s-a pronunțat asupra unor caricaturi, asupra unor fotografii care conțineau și un text cu conotații rasiale (ex: Hotărârea nr. 394 din din 06.05.2020), asupra unor emisiuni de tip pamflet sau asupra unor site-uri dedicate postării unor glume sau bancuri. **Roast**-ul, prin însăși natura sa, se diferențiază foarte multe de celelalte forme (caricaturi, site-uri, emisiuni de tip pamflet) de promovare a unor eventuale mesaje rasiste și nu există comparație între aceste forme de exprimare.

42. Este relevant, în analiza contextului în care a avut loc monologul de tip **roast**, faptul că scena emisiunii iUmor a fost deschisă tuturor participanților fără nici o deosebire pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap. Concursul iUmor a fost câștigat de-a lungul anilor atât de persoane de sex feminin, cât și de persoane de sex masculin, de persoane originare din Africa, din Zambia, de persoane diagnosticate cu sindromul Tourette.

Conținutul sau natura declarațiilor

43. Partea reclamată i se adresează unui membru al juriului iUmor: *"...mă așteptam să îți placă ceva mai exotic! Cum ar fi Scuze! ! Am crezut că îți place felul acela stricat, dar simpatic în care vorbește limba română. După care mi-am dat seama că nu are cum să îi placă așa ceva pentru că altfel ar trebui să îl iubească la nebunie pe !". "Nu am vrut să o supăr pe cu gluma mea, dimpotrivă o admir și mă bucur că a venit aici să ne ia premiile". "România are un popor frumos, se poartă bine cu emigranții! Sunt sigură că și , și s-au simțit bine primiți la noi". "Nu sunt ca iubitul lui să umblu cu cioara vopsită".*

Proba Video ce conține monologul de tip **roast** este disponibilă la: <https://www.youtube.com/watch?v=T3wWo6KDtvs>

44. În cea ce privește conținutul declarațiilor, Colegiul director constată că nu au fost făcute cu scopul de a disemina opinii legate de apartenența la o anumită naționalitate sau minoritate națională, nu au fost repetate și au urmărit doar crearea unei atmosfere amuzante având în vedere că au fost făcute în cadrul emisiunii iUmor difuzată de postul de televiziune Antena 1. Colegiul director apreciază că, în speță, afirmațiile părții reclamate au avut rolul de a distra publicul, rolul de a amuza, au fost afirmații făcute jucândi cauza. Nu se constată că acel comportament a avut caracter de propagandă sau instigare la ură pe criteriul etnic.

45. Nu se poate constata nici faptul că acel comportament a avut ca scop sau a vizat atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, umilitoare sau ofensatoare îndreptată împotriva unui grup de persoane – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

46. În ceea ce privește folosirea expresiei *"... umblu cu cioara vopsită"*, în conformitate cu Dicționarul Explicativ al Limbii Române(DEX)online are sensul de *"a amăgi, a înșela, a induce în eroare"* sau conform Dicționarului de Argou al Limbii Române are sensul de *"a fi necinstit / incorect; a minți"*. Subliniem faptul că, din vizualizarea materialului video, nu rezultă că partea

reclamată ar fi folosit apelativul ”cioară”. Partea reclamată a folosit expresia ”... umblu cu cioara vopsită”, care are o cu totul altă conotație.

47. CEDO nu s-a pronunțat asupra unor emisiuni de umor și a lăsat la latitudinea statelor membre să aprecieze în ce măsură umorul depășește limitele libertății de exprimare și ar trebui sancționat.

Calitatea părții reclamate și locul/contextul în care au fost făcute afirmațiile

48. În ceea ce privește calitatea părții reclamate, Colegiul director constată că este o artistă, cunoscută public sub numele de scenă , iar monologul de tip **roast** a avut loc la postul de televiziune Antena 1, în cadrul emisiunii de divertisment iUmor.

Concluzii

49. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

50. Declarațiile sunt făcute în cadrul unei emisiuni de umor și au caracterului unui **roast**, conținutul lor nu este unul ofensator, jignitor la adresa unor persoane, nu constituie niciun element direct sau indirect de incitare la ură sau violență.

51. Aceste aspecte nu conduc la concluzia existenței un comportament care a avut ca scop sau care a vizat crearea unei atmosfere ostile, degradante și umilitoare la adresa unor persoane.

52. Prin urmare, constatăm că nu există niciun element de incitare împotriva cetățenilor aparținând unei anumite minorități etnice sau comunității filipineze, nu suntem în prezența unui ”pericol evident și prezent” (clear and present danger), existând posibilitatea de reacție publică la adresa declarațiilor părții reclamate.

53. Considerăm că, într-o societate democratică, nu se impune măsura limitării libertății de exprimare în acest caz.

54. Faptele sesizate nu depășesc limitele libertății de exprimare, nu constituie fapte de discriminare pe criteriul apartenenței etnice sau unui alt criteriu, în sensul în care se impune constatarea unei contravenții și aplicarea unei sancțiuni contravenționale ca instrument juridic.

55. Opinie separată exprimată de Asztalos Csaba Ferenc, Haller István și Olteanu Cătălina:

1. Constatăm că reclamata a utilizat în mod repetat „glume” cu substrat rasist față de romi și imigranți, inclusiv apelativul de „cioară”.

2. Prin cazuistica sa recentă CNCD s-a pronunțat în mod repetat asupra unor astfel de „glume”, constatând existența faptei de discriminare, și aplicând amenzi contravenționale. Astfel prin **Hotărârea nr. 394 din din 06.05.2020**, având ca obiect o poză publicată pe Facebook care a ilustrat mai multe ciori ce stau așezate pe un gard, sub care figura textul: „**Aeroportul Țândărei. Toate Zborurile sunt anulate**” CNCD a constatat că fapta reprezintă discriminare și a aplicat amendă contravențională de 5.000 lei. , pentru afirmații cu caracter rasist promovate printr-o emisiune considerată a fi pamflet, a fost amendat în mod repetat cu câte 5.000 lei (caracterul rasist al acestei emisiuni a fost evidențiat și prin ultimul raport ECRI privind România). Aceste hotărâri au fost menținute de instanțele judecătorești, argumentul că ar fi fost vorba de pamflet nefiind considerat relevant. Administratorul unui site de glume, persoană de etnie maghiară, a

fost amendat contravențional pentru o poză care prezenta persoane în port popular sub care se preciza: „Și noi avem imigranții noștri”.

3. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

4. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

5. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”).

6. Prin nediferențiere judecătoria Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (**Marckx împotriva Belgiei**, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (**Van der Mussel împotriva Belgiei**, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (**Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (**Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit**, 30 iulie 1998, §75).

7. Constatăm că, din punctul de vedere al dreptului la demnitate, imigranții respectiv romii se află în situație similară cu alte persoane.

8. În această situație Colegiul director constată că reclamata a diferențiat unele persoane față de altele.

9. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

10. Privind afirmațiile analizate se constată că ele sunt conexe de apartenența rasială, etnică a unor persoane.

11. Privind restrângerea drepturilor petentului, Colegiul director constată incidența art. 15 din **O.G. nr. 137/2000**, care stabilește: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.” Afirmațiile au fost publice, și sunt de natură să creeze o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare față de imigranți și romi.

12. În consecință afirmațiile reclamatei reprezintă discriminare, întrucât a creat o deosebire pe criteriul apartenenței etnice care a avut ca efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

13. Având în vedere natura cauzei, analizăm limitele libertății de exprimare, în complexitatea sa, nu spicuiind doar câteva fragmente convenabile din cazuistica CEDO. Prealabil se poate arăta că „glumele” nu sunt exceptate de la regulile generale ale analizei.

14. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: „Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-

o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.” Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „comportă îndatoriri și responsabilități”. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: „Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”

15. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

16. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

17. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente.

18. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

19. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie

- 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/i; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/i; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 27; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 51; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 69; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 37);
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/ii; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/i; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39/i; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 69; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 27);
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care offensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (**OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 37);
- d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (**OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva**

- AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58);
- e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (**SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 60; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 42)
- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (**GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- g) art. 17 al **Convenției** previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (**GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **OHENSBERGER împotriva AUSTRIEI**, nr. 21318/93, 2 septembrie 1994);
- h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (**WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
- i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al **Convenției** (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 41);
- j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (**NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004, **IVANOV împotriva RUSIEI**, nr. 35222/04, 20 februarie 2007);
- k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 39; **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 53; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 52; **LEHIDEUX și ISORNI împotriva FRANȚEI**, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, § 51; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și nr. 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/iii; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/ii; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **NEWS VERLAGS GMBH & CoKG împotriva AUSTRIEI**, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, § 52; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 53; **ŞENER împotriva**

- TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 53; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 71; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 29-30; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 38);
- l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 52; **LEHIDEUX și ISORNI împotriva FRANȚEI**, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, § 51; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/iii; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **NEWS VERLAGS GMBH & CoKG împotriva AUSTRIEI**, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39); trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (**LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 50; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (**OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- m) **Convenția** nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (**CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 54; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 60; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 61; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 57; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 46; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 62; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 40; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 52; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 70; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 28);
- n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un

- parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (**CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46);
- o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (**INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53);
- p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (**LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **DE HAES și GIJSELS împotriva BELGIEI**, nr. 19983/92, 24 februarie 1997, § 37; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 59; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 55; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 44; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 41);
- q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (**CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);
- t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (**AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

20. În luarea deciziei am ținut cont și de art. 30 al **Consituției României** care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

21. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se

poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

22. Aplicând principiile CEDO, constatăm următoarele:

- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități; astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (pct. 19 din *Opinia separată*, lit. c) — afirmațiile analizate au utilizat o terminologie rasistă care ofensează în mod gratuit, în consecință nu sunt de natură să contribuie la o dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane;

- îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict (pct. 19 din *Opinia separată*, lit. e) — constatăm existența unor tensiuni față de imigranți și romi, care pot uneori să escaladeze în conflicte violente;

- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță (pct. 19 din *Opinia separată*, lit. f) — sancționarea oricăror forme de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță este chiar o obligație a statelor;

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă (pct. 19 din *Opinia separată*, lit. k) — relațiile conflictuale dintre imigranți respectiv comunitatea romă și cea majoritară arată necesitatea restrângerii libertății de exprimare;

23. Din aceste considerente apreciem că afirmațiile care formează obiectul petiției nu sunt protejate de prevederile art. 10 din **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale**.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Afirmațiile analizate se încadrează în limitele libertății de exprimare (cu 5 voturi pentru și 3 împotriva ale membrilor prezenți la ședință);
2. O copie a prezentei hotărâri se comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: —

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări online din data de 11.11.2020 au fost: **ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN – Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA MARIA – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru**

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD

Data redactării: 22.03.2021

Motivată: Cristian Jura (8-54)
Haller István (pct. 55)
Tehnoredactată: A.S.

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.